

Čís. 1850.

Jde o smlouvu kupní, nikoliv směnnou, i když určena úplata za přechanou věc v cizích penězích.

(Rozh. ze dne 19. září 1922, R I 1125/22.)

Žalovaná měla platiti žalobkyni účty v markách 30 dnu po dodání zboží, zaplatila je však později a nahradila žalobkyni pouze úroky z prodlení. Ježto marka mezitím klesla, domáhala se žalobkyně rozdílu mezi kursem marky v den splatnosti a v den placení. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, maje za to, že škoda byla nahrazena úroky. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, o ní dále jednal a ji znovu rozhodl. Důvody: Při právním posouzení této rozepře dlužno především vzíti v úvahu povahu právního jednání mezi stranami. Jde tu dle výsledků provedeného jednání o koupi zboží za cizí valutu, totiž za německé marky. Tuto cizí valutu nelze však pro tuzemsko pokládati za peníze, poněvadž tyto určeny jsou toliko měnou, v tuzemsku platnou, a dlužno spíše cizí valutu v tuzemsku pokládati za zboží. Dle toho jde tu o opatření zboží za zboží, tedy v pravdě o směnnou smlouvu, kterouž určeny jsou vzájemné nároky i závazky stran a které, pokud jde o žalovanou stranu, zejména o požadovanou žalobkyní náhradu z poklesu marek, posouditi dlužno dle směrnice §§ 1048, 1049 obč. zák. Aby tak státi se mohlo, jest především nutno, by přesně zjištěno bylo, zda — jak žalovaná tvrdí — výslovně ujednáno bylo, že markový účet musí býti placen u Říšské banky německé, ze kterých účtů, žalobkyní žalované zaslaných, skládá se žalobou vymáhaný obnos obmezený na 48.638K 34 h, kterého dne jednotlivé účty splatny byly, kdy žalovanou placeny byly u Říšské banky německé, jaké znehodnocení marky nastalo v době skutečného placení oproti dnu, kdy ten který účet splatným byl, neboť veškeré tyto okolnosti důležitý jsou pro posouzení, kterou ze stran stihá nebezpečí zkrácení hodnoty marky. Vedle toho dlužno pak vzíti v úvahu, nedošlo-li snad ohledně dne splatnosti účtu ku změně původního ujednání, když žalovaná tvrdí, že žalující nedržela se toho, že obnosy faktur splatny byly při oznámení, že zásilka jest připravena k odeslání, naopak žalovaná odeslala zboží, aniž čekala, až jí zaplaceno bude, že takovým způsobem poskytla žalované úvěr bez jakéhokoliv obmezení. O všech těchto důležitých okolnostech nemá rozsudek přesného zjištění a postrádá tak soud odvolací nutného podkladu pro správné posouzení věci po stránce právní. Proto bude věcí prvního soudu, aby v dalším jednání se stranami na přetřes vzal zmíněné okolnosti, je zjistil a důkazy, na které strany se odvolávati budou, pokud toho třeba bude, provedl a pak teprve na základě takto nově získaného podkladu nový rozsudek vynesl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nehledě k důvodům, pro které zrušil rozsudek prvního soudu, znova ve věci rozhodl.

D ů v o d y:

Rekursy obou stran jsou odůvodněny potud, pokud se v nich vytýká, že odvolací soud neprávem zrušil rozsudek procesního soudu a vrátil věc do první stolice. Odvolací soud vychází z právního názoru, že jde v tomto případě o smlouvu směnnou, poněvadž prý německé marky, které byly úplatou za dodané zboží, nelze pokládati za peníze, ježto prý cizí valuta jest v tuzemsku zbožím, tak že běží o opatření zboží za zboží. S tímto názorem nelze souhlasiti. Dle § 1053 obč. zák. přenechává se kupní smlouvou věc za určitou sumu peněz někomu jinému. O tom, že určena-li úplata za přenechanou věc v cizí valutě, čili v cizích penězích, tyto nepřestávají býti penězi a tudíž kupní cenou ve smyslu § 1053 obč. zák., nelze vážně pochybovati. Zbožím jsou cizí peníze potud, pokud jsou jako takové na burse obchodovány; ale i tu jde o smlouvu kupní, nikoliv o smlouvu směnnou. Dle § 1046 obč. zák. nejsou peníze předmětem směnné smlouvy a lze směniti zlato a stříbro jako zboží a jako druh mincí jen potud, pokud se mají vyměniti za mince jiného druhu, totiž zlaté za stříbrné a menší kusy za větší. Nejde-li tu však o smlouvu směnnou, padá předpoklad, na němž odvolací soud buduje své rozhodnutí, a není třeba doplnění jím nařízeného, — zvláště když ustanovení §§ 1048 a 1049 obč. zák., k nimž poukazuje soud odvolací, platí jen pro směnu určitých věcí (species), peníze však zajisté nejsou věcí určitou; — a když vedle souhlasného prohlášení obou stran při roku ze dne 26. dubna 1922 spornou zůstala pouze otázka právní. Jest nesporno, že fakturované kupní ceny, které jsou předmětem sporu, činí úhrnem 41.844 marek, 32 pf, a že dle úmluvy měly býti splatny při oznámení, že zásilka jest připravena k odeslání, pokud se týče dnem vystavených příslušných faktur t. j. jak rovněž nesporno, v době od 16. února 1920 do dne 23. dubna 1921, že však žalobkyně čítá splatnost teprve od doby pozdější, totiž po 30 dnech od vystavení té které faktury t. j. od 16. března do 23. května 1921. Žalovaná pak se domnívá, že učinila jako kupitelka zadost povinnosti smluvní tím, že — arci teprve dne 27. října 1921 — zaslala kupní cenu 41.844 marek 32 pf a dne 4. února 1921 poukázala úroky z prodlení 2.868 marek 78 pf; kdežto žalobkyně tvrdí, že může žádati, aby jí žalovaná splatila v československých korunách tolik, kolik ona by měla v tuzemské měně, kdyby byla žalovaná zaplatila dluh v době splatnosti, t. j. 48.538 Kč 34 h, kterýžto prý se dle souhlasného přednesu stran rovná dle kursu v době 30 dnů od vystavení faktur markovým kupním cenám, na něž faktury zněly. — Při tom rozcházejí se strany v podstatě potud, že žalovaná pokládá škodu, vzniklou prodlením, za vyrovnanou pouhým zaplacením zákonných úroků (§ 1333 obč. zák.), kdežto žalobkyně trvá na tom, že liknavá žalovaná jest povinna, nahraditi všechnu škodu, která vzešla poklesem marky ode dne splatnosti dluhu do dne zaplacení. Právní otázkou jest tudíž, je-li správným stanoviskem žalobkyně nebo názor žalované. Touto právní otázkou, která byla prvním scudem zodpověděna v neprospěch žalobkyně, jest se tedy zabývati soudem odvolacím, který, má-li za to, že je zapotřebí ještě nějakého vysvětlení, může si je snadno zjednati při odvolacím líčení, když strany, jak již uvedeno, jsou si za jedno v tom, že spornou zůstala jen otázka právní. Tomu nevádí, že obě strany se vzdaly ústního líčení odvolacího, poněvadž i v tom případě

může odvolací soud naříditi rok k ústnímu jednání (§ 492 odstavec druhý c. ř. s.). Pokud žalobkyně v rekursu navrhuje, aby nejvyšší soud již nyní projevil svůj náhled, zda v tomto případě uplatní svůj názor, projevový v četných rozhodnutích, že přes ustanovení § 1333 obč. zák. liknavý dlužník, když prodlením v placení nastalo znehodnocení valuty, povinen jest nahraditi škodu tím vzešlou a záležející v kursovní diferencii, — připomíná se, že nejvyšší soud může přezkoumati jen usnesení soudu odvolacího, který však se svého mylného stanoviska vůbec se nezabýval touto otázkou.

Čís. 1851.

Zajištění půdy drobným pachtýřům (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Pachtýř není oprávněn požadovati určitý pozemek náhradní a soudu nepřisluší právo, by proti vůli vlastníka přiznal pachtýři náhradní pozemek, jehož vlastník nenabízel.

(Rozh. ze dne 19. září 1922, R I 1132/22.)

Soud první stolice přiznal požadovateli výměnou za požadovaný pozemek čkat. 795/2 dílec 1 a 6 pozemku čkat. 799, ač propachtovatel nabízel výměnou pozemky jiné. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a nařídil soudu první stolice, by, doplně řízení, znovu rozhodl, zda a který z pozemku, vlastníkem nabízených, a v jaké výměře jest požadovatel povinen přijati. **D ů v o d y:** Stížnost propachtovatele jest vzhledem k § 5 zák. ze dne 27. května 1919 čís. 318 sb. z. a n. odůvodněnou, neboť výměnou může býti pachtýři přikázán vždy jen určitý, vlastníkem nabídnutý pozemek, přesně dle výměry, který žádá drobný pachtýř dle své volby. Dle protokolu z 1. června 1922 nabídl propachtovatel požadovateli dílec čk. 801/1 nebo dílec z pozemku čk. 865 ve výměře, odpovídající jakosti pozemku čk. 795/2. Po případě nabídl propachtovatel z pozemku 799 výměnou dílec téže výměry, jako je dílec 795/2. Proti znění zákona žádal pachtýř za pozemek čk. 795/2 pozemek čk. 799/1 ve výměře 619 sáhů a dílec 799/6 ve výměře 768.5 sáhu. Přijav za svůj návrh požadovatele učinil tak první soud neprávem, neboť nebyl vyřízen návrh vlastníka ve smyslu § 5 cit. zák. Pozemky pachtýři přiznané, 799/1 a 799/5 v uvedené výměře vlastníkem k výměně nenabídl, nýbrž z pozemku 799 dílec téže výměry jak je dílec čk. 795/2.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Právní význam ustanovení § 5 (2) zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., jest tento: Za předpokladů zákona jest pachtýř povinen, přijati na místě požadovaného pachtovního pozemku náhradní pozemek stejné výměry nebo hodnoty, jež vlastníkem nabízí. Soudu náleží tudíž rozhodnouti o tom, je-li náhradní pozemek, nabízený vlastníkem, rovnocenný, při čemž může býti vyvážen rozdíl v jakosti výměrou nebo rozdíl ve výměře jakostí. Zjistí-li soud, že tomu